

Ētika un morāle darbā ar sociālās atstumtības riskam pakļautiem cilvēkiem

Ā.Baltiņa
2010.

KAS IR ĒTIKA??

Cilvēka rīcības modelis, kas formulē pareizus orientierus. Tas sniedz atbildi uz jautājumu: "Kā man jārikojas?". Ētika māca, ka cilvēka rīcībai jāatbilst noteiktām vērtībām - godprātībai, pašcieņai, taisnīgumam, drosmei, uzticībai, neatkarībai

ĒTIKAS PRINCIPI UN NORMAS SOCIĀLĀ DARBA PRAKSĒ

Ētiskās vērtības, principi un normas ir praktiskās ētikas stūrakmeņi:

- **Ētiskās vērtības** norāda, kādam ir jābūt cilvēkam, formulē ideālus. Ētiskās vērtības veido sabiedrības uzskatus par to, kas ir labi un pareizi.
- **Ētikas principi** - uz ētiskām vērtībām balstīti cilvēka rīcības standarti, uzskati par to, kā pareizi rīkoties vai atturēties no nevēlamas rīcības.

- **Ētikas normas**- obligātas prasības, kas jāievēro, lai cilvēki rīkotos ētiski. Ētikas normas balstās uz ētiskām vērtībām un ētikas principiem.

Darbinieku un klientu interesēs -

sociālā darba prakse balstās uz SD speciālistu vērtību sistēmu. Tas ir mijiedarbības process, kur svarīgas ir klienta, profesionālās un sabiedrības vērtības. Profesionālā palīdzība vienmēr orientējas uz pragmatiskiem mērķiem.

Labas apkalpošanas noteikumi:

**ATTIEKSME + UZVEDĪBA +
PRFESIONĀLĀ KOMPETENCE**

**Ja TU zini : KAS, KAD, KĀ jādara, bet
nepieliec klāt savu attieksmi, TAVA pareizā
uzvedība nestrādā!!!!**

Profesionālā kompetence:

- **Būt parliecinātam par sevi** (ne tikai klausies un piekrīti, bet dari to aktīvi, tici, ka Tava profesionālā kompetence ir pietiekoša, lai palīdzētu);
- **Profesionalitātes** avotu meklē nevis savā uzvedībā, bet savā darba rezultātā (klienta situācijai jāmainās);
- **Saprast un pieņemt klienta situācijas daudzveidību**(dzimums, sociālais statuss, materiālais stāvoklis, ticība, politiskie uzskati, vecums, dzīves pieredze. Svarīgākais ir saprast, ka otrs cilvēks ir cits cilvēks!)

- **Novērtēt klienta individuālās vērtības, saprast un pieņemt tās**

PROFESIONĀLIE BAUŠĻI:

- **Nekaitēt!** - Manipulācija, vardarbība, ekspluatācija nav atbalstāma;
- **Cienīt cilvēku daudzveidību!** - prast palīdzēt citas rases, citas kultūras cilvēkiem;
- **Katrs klients ir individualitāte!** - Palīdzi klientam kļūt rīcības spējīgākam, pašpārliecinātākam, efektīvākam;
- **Atturies no kritiskiem vērtējumiem!** - Neesi tiesnesis! Nenomoki, nenoniecini viņu! Palīdzi formulēt jaunas attiecības ar dzīvi!

- **Liec saprast klientam, kad esi ar viņu!** - pieņem klienta intereses, pat tad, ja neatbalsti viņa izvēli. Tu vari nepieņemt, iebilst, nepieņemt, bet Tu nevari pamest viņu!
- **Esi pieejams klientam!**
- **Pieņem klienta brīvu gribu!** - Vienmēr ņem vērā klienta centienus izmainīt savu dzīvi. Nevēlēšanās, pretošanās vēl neliecina par klienta ļauniem nodomiem.

- **Akceptē atsaucību, kad tā ir saprātīga!** - Pieredzējis speciālists neliekuļo un izrāda adekvātas emocijas. Nesimulē!
- **Respektē klienta dzīves ritmu!** - SDS vispirms orientējas uz klienta resursiem un iespējām, respektē viņa dzīves ritmu, izpratni un situācijas redzējumu.
- **Esi patiess!** - būt patiesam nozīme būt pašam.

- **Palīdzi iziet caur sāpīgām sajūtām!** - Sadarbības process ar SD lielākai daļai klientu ir sāpīgs un nepatīkams. Tāpēc jāspēj izradīt cieņu klientam, jāspēj palīdzēt iziet šo sāpīgo dzīves etapu, klientam par savām dzīves kļūdām jāmaksā ar "sāpēm".
- **Esi nepiespiests un dabīgs!** - esi taktisks, neesi divkosīgs.

- **Nepārvērtē pārlietu savu lomu!**
- **Nepieņem aizsardzības pozu!** – pamato savu rīcību, viedokli.
- **Esi atklāts!** – esi bīvs no stereotipiem un spējīgs pateikt, ko domā.

MUMS:

- Jāciena cilvēku vērtību principi, kas saistīti ar viņa pašnoteikšanos un pašatbildību par savu dzīvi!
- Jāsāk darbu ar pārlicību, ka klients pats var izmainīt savu dzīves situāciju, ja izvēlēsies pareizo ceļu!
- Jāpalīdz klientam palīdzību novērtēt kā darbu!

- Jāpalīdz klientam atklāt nepieciešamos resursus un izmantot tos!
- Nav jābaidās nepietiekami novērtēt klienta psiholoģisko izturību!
- Jāpalīdz klientam pārvarēt vilšanos un atgriezties pareizajā gultnē!

PALDIES!